

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARINA DEVAM EDEN 48–71 AYLIK ÇOCUKLARIN GÖRÜŞLERİNE GÖRE OKUL ALGILARININ İNCELENMESİ¹

EXAMINATION OF SCHOOL PERCEPTION ACCORDING TO THE VIEWS OF CHILDREN 48–71 MONTHS ATTENDING TO PRE-SCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS

Çocuk Gelişimcisi ve Eğitimcisi İlknur CİVEK

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, İzzet Baysal Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Bolu / TÜRKİYE, ORCID: 0000-0002-7678-701X

Dr. Öğr. Üyesi Özlem ÇAMLİBEL ÇAKMAK

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Bolu / TÜRKİYE, ORCID: 0000-0002-5826-416X

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 48–71 aylık çocukların okul algılarının görüşlerine göre incelenmesidir. Araştırmanın çalışma grubunu Bolu il merkezindeki 4 ilköğretim okulunun ana sınıfları ile 3 bağımsız anaokulundaki 48–71 aylık 117 çocuk oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri nitel veri toplama tekniklerinden olan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak toplanmış ve betimsel analiz yoluyla analiz edilmiştir. Çocuklar genellikle okulu olumlu algılamış, fakat bazen öğretmenlerinin kişisel özelliklerinin ve okullarının fiziksel büyüklüğünün (iç ve dış mekânın küçük olmasının) olumsuz algılamalara yol açtığı belirlenmiştir. Özellikle ana sınıflarının iç ve dış mekânlarında materyal yönünden eksiklikler olduğu, her iki okul türünde de açık hava etkinliklerine yeteri kadar önem verilmediği ortaya çıkmıştır. Buna göre, çocukların okula ilişkin algılamalarında okul öncesi eğitim kurumlarının nitelik ve niceliğinin etkili olduğu, bu kurumların iç ve dış mekân düzenlemelerinin bir bütün olarak yapılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Dönem, Okul Öncesi Çocuk, Okul Algısı.

ABSTRACT

The purpose of this research is to examine their school perceptions according to the views of the children old 48-71 months attending to pre-school educational institutions. 117 children who are 48-71 month old in kindergartens of 4 primary education schools and 3 independent infant schools in Bolu constitute the study group of the research. The data of the research have been collected by using the semi-structured interview technique and analyzed through descriptive analysis. It has been determined that children generally perceive the school in a positive way, sometimes the personality trait of the teacher and the physical size of the school (that the indoor and outdoor areas are small) lead to negative perceptions. It has been revealed that there is a lack of materials especially in the indoor and outdoor spaces of the kindergartens and that the outdoor activities are not attached importance in both types of schools. Accordingly, it has been concluded that the quality and quantity of pre-school education institutions are influential in children's perception of the school and that the indoor and outdoor regulations of these institutions should be done as a whole.

Keywords: Pre-School Period, Pre-School Child, School Perception.

¹ Bu çalışma İlknur CİVEK tarafından Dr. Öğr. Üyesi Özlem ÇAMLİBEL ÇAKMAK danışmanlığında 2018 yılında AİBÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde "Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 48–71 Aylık Çocukların Okul Algılarının İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezinden yararlanılarak yapılmıştır.

1. GİRİŞ

Okul, bütün öğrencilerin öğrenmelerini sağlamak, onların bilgili, becerili ve kendine güvenen bireyler olarak yetişmelerine ve toplumsal yaşama uyum sağlayabilmelerine fırsat tanımak için vardır (Ada ve Küçükali, 2011). Okullar, verilen eğitim programları ve öğretim faaliyetlerinin niteliğine göre; anaokulu, ilköğretim, orta öğretim, yüksekokul ve üniversite gibi adlar alabilir (Temel, Kandır, Erdemir ve Çiftçi, 2013). Çocuğun ailesinden sonra içine girerek öğrenme ve yaşam deneyimleri elde ettiği ilk kurum ise, okul öncesi eğitim kurumlarıdır.

Değişen ekonomik şartlar, köyden kente göçlerin artması, bilim ve teknolojiye gelişmeler, annelerin eğitim düzeyinin yükselmesi vb. nedenler daha çok kadının iş yaşamına katılmasını sağlamış ve okul öncesi eğitim kurumlarını zorunlu kılmıştır (Çağdaş ve Seçer, 2004). Böylece okul öncesi eğitim kurumları, ailelerin çocuğunu rahatlıkla bırakabilecekleri güvenli bir yer, oyun imkânı ve yaşlıları ile birlikte bulunma ihtiyaçlarını karşılayabilmek açısından önemli bir görevi yerine getirmeye başlamıştır (Oktay, 2014). Bunun yanı sıra, okul öncesi eğitim kurumlarının çocukların fiziksel, sosyal, duygusal zihinsel, dil gelişmelerini sağlama, özellikle farklı sosyo-ekonomik ve kültürel çevrelerden gelen çocuklar arasındaki farklılıkları giderme, onları ilkokula hazırlama, çocukların ailelerini bilinçlendirme, okul ile aile ilişkilerini geliştirme gibi birçok görevleri de bulunur (Üstünoğlu, 1989; Bilgin, 2010). Bu bağlamda, okul öncesi eğitim programlarının çocuğun gelişim özelliklerine uygun hazırlanması, okulun ilgi çekici ve sevilen bir mekân olması, öğretmenlerin anne babadan sonra sevilen örnek birer insan olması, okul-aile iş birliğinin sağlanması önem kazanır. Dolayısıyla, çocuk okul öncesi dönemde içinde bulunduğu eğitim ortamını, arkadaşlarını, öğretmenlerini severse çocuk için okul sevilen bir yer haline gelebilir; okula karşı olumlu tutumlar geliştirebilir.

İnsan gelişiminin kapsam, gelişim, hız ve nitelik açısından en yoğun geçen dönemi okul öncesi dönemdir (Aydın, 2005). Bu dönemde çocuğun içinde bulunduğu çevre, ne kadar destekleyici ve zengin uyarıcılara sahip olursa, çocuğun gelişimi ve öğrenme motivasyonu da o derece olumlu yönde etkilenir. Çocuk okula, öğrenmeye ve kendi yeteneklerine dair olumlu tutumlar geliştirir; okul hayatı boyunca ve sonrasında başarılı ve mutlu bir birey olur (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2013). Bütün bunlar dikkate alındığında; aile çevresinden sonra çocuğun içine girdiği okul öncesi eğitim kurumları, çocuğun okula ilişkin algısının oluşmasında etkili kurumlardır. Bu nedenle, okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 48–71 aylık çocukların okul algılarına etki edebilecek okuldaki etkenlerin neler olduğunun incelenmesi (okul binası, okul bahçesi, öğretmen, arkadaşlar, etkinlikler ve materyaller vb.) ve böylece okul algılarının ortaya çıkarılması için bu araştırma yapılmıştır.

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırma ile okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 48–71 aylık çocukların görüşlerine göre okula ilişkin algılarının nasıl olduğunun ortaya konması amaçlanmıştır. Özellikle aşağıda geçen şu sorulara cevap bulunmaya çalışılmıştır:

- 1- Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 48–71 aylık çocukların okul tanımlamalarına göre okul algıları,
 - a. Okul türüne göre nasıldır?
 - b. Cinsiyete göre nasıldır?
- 1- Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 48–71 aylık çocukların okulda neler yaptıklarına ilişkin algıları,
 - a. Okul türüne göre nasıldır?
 - b. Cinsiyete göre nasıldır?
- 2- Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 48–71 aylık çocukların okulda sevdiklerine ilişkin algıları,
 - a. Okul türüne göre nasıldır?
 - b. Cinsiyete göre nasıldır?

- 3- Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 48–71 aylık çocukların okulda sevmediklerine ilişkin algıları,
 - a. Okul türüne göre nasıldır?
 - b. Cinsiyete göre nasıldır?
- 4- Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 48–71 aylık çocukların okul metaforuna ilişkin algıları,
 - a. Okul türüne göre nasıldır?
 - b. Cinsiyete göre nasıldır?
- 5- Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 48–71 aylık çocukların hayallerindeki okul algıları,
 - a. Okul türüne göre nasıldır?
 - b. Cinsiyete göre nasıldır?

3. YÖNTEM

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışması, güncel bir olguyu kendi gerçek yaşam içeriği içinde çalışan, olgu ve içinde bulunduğu içerik arasındaki sınırların kesin hatlarıyla belirgin olmadığı, birden fazla kanıt ve veri kaynağının var olduğu durumlarda kullanılan görgül bir araştırma yöntemidir (Yinn, 1984; Akt. Yıldırım ve Şimşek, 2013). Ayrıca durum çalışmaları, “ne”, “nasıl” ve “niçin” sorularını temel alarak ve araştırmacının kontrol edemediği bir olgu ya da olayı derinlemesine incelemesine olanak sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

4. ÇALIŞMA GRUBU

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturmak için amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Maksimum çeşitliliğe dayalı bir örneklem oluşturmada amaç, göreceli olarak küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örnekleme çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu amaçla, Bolu İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı il merkezinde bulunan 4 ilköğretim okuluna bağlı anasınıfları ve 3 bağımsız anaokuluna devam eden 48–71 aylık çocuklar arasından çalışmaya gönüllü olan 117 çocuk ile çalışma grubu oluşturulmuştur. Araştırmaya katılan çocukların %50,4'ü (n: 59) kız, %49,6'sı (n: 58) erkek olup, %47,9'u (n: 56) anaokuluna ve %52,1'i (n: 61) ana sınıfına gitmektedir.

5. VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırmanın verileri, araştırmaya katılan çocukları tanımak amacıyla ailelere dağıtılan “Çocuk Bilgi Formu” ile açık-uçlu yarı yapılandırılmış görüşme soruları aracılığıyla toplanmıştır. İlk olarak araştırmacı tarafından çocuklar için hazırlanan görüşme soruları, soruların anlaşılır olup olmadığını belirlemek amacıyla 5 çocuğa uygulamıştır. Çocukların verdikleri cevaplar doğrultusunda, soruları daha anlaşılır hale getirebilmek için açıklayıcı sorular eklenmiştir. Görüşme sorularını, üç alan uzmanından araştırmanın amacına uygunluğu açısından değerlendirmeleri istenmiştir. Uzmanlardan gelen dönütler doğrultusunda sorular düzenlenerek son hali verilmiştir. Daha sonra, araştırmacı tarafından, katılımcı çocuklara bireysel olarak sınıf ortamında öğretmenin gözetiminde etkinlik saati aksatılmadan oyun zamanında çocuklarla görüşme yapılmıştır. Görüşmeler, veri kaybı olmaması amacıyla kayıt cihazı kullanılarak kayıt altına alınmıştır. Görüşmeler ortalama 20- 25 dakika sürmüştür. Araştırmanın verileri, 2016–2017 eğitim-öğretim yılının Şubat- Mart aylarında toplanmıştır. Araştırma, özellikle katılımcılarda okul yaşantısının oluşması için yılın ikinci döneminde yapılmıştır.

6. VERİLERİN ANALİZİ

Araştırmada elde edilen veriler betimsel analiz tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Betimsel analiz yaklaşımına göre elde edilen veriler, daha önceden elde edilen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebileceği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak da sunulabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, 256). Verilerin analizinde “Çocuk Bilgi Formu”ndan gelen cevaplar ile yarı-yapılandırılmış okulla ilgili çocuklara sorulan araştırma soruları dikkate alınarak değerlendirmeye alınmıştır. Araştırma kapsamında çocuklara sorulan sorular tema olarak kabul edilmiş; temalar ve alt temalar şeklinde tablolar ve

frekanslar şeklinde sunulmuştur. Verilerin kolay anlaşılması için, örneğin: 1. Çocuk (Ç1), Kız (K), Erkek (E) olmak üzere kodlanmıştır. İlk olarak araştırmacı tarafından alan yazından da yararlanılarak hazırlanan yarı-yapılandırılmış görüşme sorularına verilen cevaplardan elde edilen veriler incelenerek temalar ve kodlar oluşturulmuştur. Birbiriyle ilişkili kodlar temalar ve alt temalar halinde düzenlenmiştir. Bu temaların yüzde ve frekans değerleri hesaplanarak tablolar halinde sunulmuştur. Araştırmanın geçerliliğini sağlamak için bulgular kısmında katılımcılardan doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Temalar arasındaki ilişkiler yorumlanarak ve bu temaların alan yazında yapılan araştırmalarla benzerlikleri ya da farklılıkları karşılaştırılmıştır. Her bir sorudan oluşturulan temalar çocukların devam ettikleri okul türü ve cinsiyetleri açısından da incelenmiş, yorumlanmış ve tartışılmıştır.

7. BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmanın bulgularını araştırmaya katılan çocukların görüşme sorularına verdikleri cevaplardan elde edilen kodlar oluşturmaktadır. Birbiriyle ilişkili kodlar temalar ve alt temalar halinde düzenlenerek frekansları hesaplanmış tablolar halinde yorumlanarak sunulmuştur. Ayrıca her bir soru okul türü ve cinsiyet açısından tablolaştırılmış, yorumlanmış ve tartışması yapılmıştır.

Tablo 7.1. Çocukların “Okul nedir?” Sorusuna Verdikleri Cevaplara Göre Dağılımları

Temalar	f	Alt temalar
Öğrenmek	39	Boyama, Kur'an harfleri, oyun oynama, kesme-yapıştırma, maske, yazı, sayılar, toplama-çıkarma, çizgi çalışması, masal okuma, elma vb. yapma, oyunlar, bilmeceler, okuma, etkinlik, resim yapma, dini değerler, oyuncaklarla oynama, şekiller, ders, arkadaşlarına iyi davranma(geçinme), güzel oynama, yardım etme, sayı sayma, bilgiler, kitap dersi, şarkılar, her şey (balıkların suyun içinde nasıl durduğu)
Ders yapmak/çalışmak	24	Resim, ödev, etkinlik, boyama, çizgileri birleştirme, kuran harfleri, kitap çalışması
Güzel bir yer/şey	18	Masası, dolap, oyuncakları, oyun oynama, boyalar, kalemler, çantalar, biz, resimler, renkler, kitap yapma, resim yapma, cam, sandalye, ödev, her yeri, arkadaşlarla oynama, ders yapma, etkinlikler, çekmece
Çocuklar/öğretmenler/öğrenciler	9	-
Sınıf	8	Araba yeri, evcilik oynama yeri.
Etkinlik	5	Boyama
Okul	5	-
Okul bahçesi	4	Dışarıda oyun oynama
İyi bir yer	4	Arabalar, bahçe, ders yapma, güzel oynama, iyi davranma, oyun oynama, anneler günü
Bilgi yeri	3	-
Eğlenceli bir yer	3	Oyun oynama, etkinlik yapma
Ev ev gibi/yuvamız	3	-
Okula gitmek	2	-
Pembe	1	-
Cevap veremeyenler	4	-

Tablo 7.1'de çocukların “Okul nedir?” sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, çoğunluğunun okulu öğrenmek (f: 39) olarak algıladıkları görülmektedir. Çocukların okulu öğrenmek olarak algılamasında toplumun okulu öğrenme yeri olarak görmesi etkili olmuş olabilir. Pramling, Klerfert ve Williams (1995)'e göre, hem oyun hem de öğrenme çocuğun gündelik yaşamının doğal parçalarıdır. Ancak eğitim ve öğretim faaliyetleri oyundan ziyade öğrenmeyi düzenlemek için yapılır. Bu yüzden

toplumlarda geleneksel görüşe göre, okul oyunun değil öğrenmenin yeri olarak kabul edilmektedir (Akt. Samuelsson and Carlsson, 2008). Örneğin Ç15/K: “Okul bizim öğrenmemiz için şeylerdir. Yazıları öğrenirim, yazı yazmayı öğreniyorum. Resim yapmayı öğreniyorum. Toplama çıkartmaları öğreniyorum.” demiştir. Okul öncesi çocukların okulu ders yapılan ve çalışılan bir yer olarak görmeleri ilginçtir. Çocukların bu çalışmaları ders olarak düşünmesinde verilen ödevleri, okumaya yazmaya hazırlık etkinliklerini ve kuran harfleri öğretimini ebeveynlerinin ya da okula giden büyük kardeşlerinin ders olarak adlandırmalarının ve çocuklarında bunu bu şekilde kabul etmelerinin etkisinin olabileceği düşünülmektedir. Bu çalışmaların çocuklar tarafından nasıl algılandığı önemlidir. Çünkü MEB (2013) programında yer alan okuma yazmaya hazırlık çalışmaları çocukların okumaya ve okula karşı olumlu bir algı geliştirmelerini sağlamak amacı taşımaktadır. Örneğin Ç22/K: “Mesela okulda öğretmen ders yaptırıyor. Mesela ödevler, çizgi çalışması yaptırıyor ya. Bize bugün şey yaptırmıştı. Mesela papağan yaptırmıştı. Şimdi ben, biz, hepimiz yapmıştık” demiştir. Okulu güzel bir yer/şey (f: 18) olarak gören çocuklardan bazıları bir okul öncesi kurumunun oyuncaklarla oynanan güzel bir yer olduğunu, hatta diğer okullarla arasındaki farkın oyun, oyuncak ve boyama olduğunu ifade etmişlerdir. Bazı çocuklarda okullarda oyun ve oyuncak olmadığını, sadece ders yapıldığını ifade ederek, okulu bir okulöncesi eğitim kurumu olarak değil, daha üst kademedeki bir okul olarak algılamışlardır. Örneğin Ç27/E: “Okul çok güzel bir yerdir. Hep oyuncaklar oynarsın. Bi de bazı okullarda oynamazsın. Oyuncak ve boyama falan da yoktur.” demiştir. Diğer taraftan tüm çocukların “Okul nedir?” sorusuna cevaplarında öğrenmek, güzel, iyi, eğlenceli, etkinlik, bilgili, ev/ev gibi/yuvamız, okula gitmek, pembe olmak üzere hep olumlu görüşlerini ifade ettikleri görülmektedir.

Tablo 7.2. Çocukların “Okul nedir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Okul Türlerine Göre Dağılımları

Temalar	Anasınıfı (f)	Anaokulu (f)
Öğrenmek	20	19
Ders yapmak/çalışmak	14	10
Güzel bir yer/şey	11	7
Çocuklar/öğretmenler/öğrenciler	5	4
Sınıf	5	3
Etkinlik	3	2
Okul	2	3
İyi bir yer	1	3
Bilgi	2	1
Eğlenceli bir yer	-	3
Okul bahçesi	3	1
Ev gibi/yuva/ev	-	3
Okula gitmek	-	2
Pembe	-	1
Cevap veremeyenler	1	3

Tablo 7.2.’de, ana sınıflarına giden çocuklar ile anaokullarına giden çocuklar birbirine benzer şekilde, bu soruya en çok öğrenmek, ders yapmak/çalışmak ve güzel bir yer/şey cevabını vermişlerdir. Sadece anaokullarındaki çocuklar bu soruya “eğlenceli bir yer”, “ev/ev gibi/yuva”, “okula gitmek” ve “pembe” cevaplarını vermişlerdir. Bazı çocukların bu farklı ifadelerinin devam ettikleri okul öncesi kurumlarının fiziki ortamlarının özelliklerinden (iç ve dış mekân) kaynaklandığı düşünülmektedir. Anaokullarının fiziki ortamlarına bakıldığında; kendine ait bir binası olup, sınıflar eve benzer şekilde, çocukların rahatça oyun oynayıp hareket edebilecekleri büyüklüktedir ve tuvaletler sınıflarla bağlantılıdır. Ayrıca yemekhaneleri ve konferans salonları ile dış mekânda kendilerine ait hoşça vakit geçirecekleri bir bahçe ve oyun parkı bulunmaktadır. Ana sınıflarının fiziki ortamlarına bakıldığında, dört ana sınıftan ikisi ilköğretim okulu bahçesindeki ek prefabrik bir binadadır, diğer ikisi ilköğretim okuluna bitişik bir binadadır. Bu binalardaki sınıflar anaokullarındaki sınıflara göre daha küçük olup masa ve sandalyeler koyulduğunda çocukların hareket edebilecekleri bir alan kalmamaktadır ve sınıftan ayrı bir yerde tuvaletler bulunmaktadır. Yine bu çocukların kendilerine ait bir bahçeleri yoktur ve ilköğretim kademesindeki çocuklarla aynı bahçeyi kullanmaktadırlar. Buna göre, çocukların bu soruya verdikleri cevaplar, okul türü açısından daha çok benzer sonuçlar ifade etmiştir.

Tablo 7.3. Çocukların “Okul nedir?” Sorusuna Verdikleri Cevapların Cinsiyete Göre Dağılımları

Temalar	K (f)	E (f)
Öğrenmek	19	20
Ders yapmak/çalışmak	15	9
Güzel bir yer/şey	9	9
Çocuklar/öğretmenler/öğrenciler	7	2
Sınıf	3	5
Etkinlik	4	1
Okul	2	3
İyi bir yer	2	2
Bilgi	1	2
Eğlenceli bir yer	2	1
Okul bahçesi	2	1
Ev gibi/yuva/ev	1	2
Okula gitmek	2	-
Pembe	-	1
Cevap veremeyenler	2	2

Tablo 7.3. incelendiğinde, kızlar ve erkekler bu soruya birbirine benzer şekilde en çok öğrenmek, güzel bir yer/şey, kızlar erkeklerden farklı olarak daha çok ders çalışmak/yapmak, çocuklar/öğretmenler/öğrenciler olan bir yer ve etkinlik yapılan yer cevaplarını vermişlerdir. Ayrıca sadece kızlar erkeklerden farklı olarak okula gitmek; sadece erkeklerden bir kişi pembe cevabını vermişlerdir. Buna göre, çocukların bu soruya verdikleri cevaplar cinsiyete göre benzer sonuçlar ifade etmiştir.

Tablo 7.4. Çocukların Okulda Neler Yaptıklarına Göre Dağılımları

Temalar	f
Oyun oynama	76
Boyama/Resim	65
Etkinlik	45
Ders yapma	35
Yemek yeme	8
Ödev	8
Tahtaya resim çizme	3
Bahçeye çıkma	3

Tablo 7.4.'de çocukların “Okulda neler yapıyorsun?” sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde; en çok okulda sınıf içinde oyun oynadıklarını (f: 76), boyama/resim (f: 65), etkinlik (f: 45) ve ders (f: 35) yaptıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Buna karşın, çocukların çok az bir kısmının bahçeye çıktıklarını (f: 3) söylemeleri manidardır. Buna göre; çocuklar genel olarak sınıf içinde yapılan etkinliklerle zaman geçirmektedirler ve dış mekânlardaki oyun alanlarından yeterince yararlandırılmamaktadırlar. MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda oyun, okul öncesi çocukları için en uygun öğrenme yöntemidir. Bu yüzden tüm etkinliklerin oyun temelli olarak düzenlenmesi esastır. Gross and Sanderson'a (2012) göre, çocukların öğrenmesi ve keşfetmesi, yeni beceriler geliştirmesi ve başkalarıyla iletişime geçmesi için en birincil araç oyundur. Çocuklar okulda evde ve her yerde oynarlar. Onlar insanlar, eşyalar ve fikirlerle oynarlar. Trawick and Smith'e (2014) göre çocuklar oyun yoluyla bilgiyi toplarlar, işlerler ve yeni beceriler öğrenirler, daha önce öğrendikleri bilgiyi yeni öğrendikleri bilgiye uygularlar. Çocuğun tüm gelişim alanları oyun faaliyetleri yoluyla desteklenir ve gelişir (Akt. Kostelnik, Soderman, Whiren and Michelle, 2014). Sonuç olarak çocukların büyük çoğunluğunun okulu sınıf içinde oyun oynanan, etkinlikler ve ders yapılan bir yer olarak gördükleri söylenebilir. Örneğin Ç102/K: “Resim yapıyorum. Oyun oynuyorum. Ders yapıyoruz. Ödev dersi. Kitaplar var. İçinde eee... boyama var, boyuyorsun. Çizgilerden gidiyorsun. Etiket var. Onları yapıyoruz.” demiştir.

Tablo 7.5. Çocukların Okulda Neler Yaptıklarına Yönelik Cevapların Okul Türlerine Göre Dağılımları

Temalar	Anasınıfı (f)	Anaokulu (f)
Oyun oynama	42	34
Boyama/resim	35	30
Etkinlik	18	27
Ders yapma	19	16
Yemek yeme	7	1
Ödev	4	4
Tahtaya resim çizme	3	-
Bahçeye çıkma	3	-

Tablo 7.5.'de çocukların "Okulda en çok neyi/neleri seviyorsun?" sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde; anasınıflarına giden çocuklarla anaokullarına giden çocuklar benzer şekilde okulda oyun oynadıklarını, boyama/resim, etkinlik, ders yaptıklarını ve ödev yaptıklarını ifade etmişlerdir. Anaokuluna giden çocuklar anasınıflarına giden çocuklardan farklı olarak biraz daha fazla etkinlik yaptıklarını belirtmişlerdir. Sadece anasınıflarına giden çocuklar okulda tahtaya resim çizdiklerini ve bahçeye çıktıklarını ifade etmişlerdir. Buna göre, çocukların okulda neler yaptıkları okul türleri açısından benzer sonuçlar ifade etmiştir.

Tablo 7.6. Çocukların Okulda Neler Yaptıklarına Yönelik Cevapların Cinsiyete Göre Dağılımları

Temalar	K (f)	E (f)
Oyun oynama	39	37
Boyama/resim	34	31
Etkinlik	26	18
Ders yapma	17	18
Yemek yeme	3	5
Ödev	6	2
Tahtaya resim çizme	2	1
Bahçeye çıkma	3	-

Tablo 7.6. incelendiğinde, kızlar ve erkekler birbirine benzer şekilde okulda oyun oynadıklarını, boyama/resim yaptıklarını, ders yaptıklarını, yemek yediklerini ve tahtaya resim çizdiklerini ifade etmişlerdir. Kızlar erkeklerden farklı olarak daha çok okulda etkinlik ve ödev yaptıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca sadece kızlar bahçeye çıktıklarını ifade etmişlerdir. Buna göre, çocukların okulda neler yaptıkları cinsiyet açısından benzer sonuçlar ifade etmiştir.

Tablo 7.7. Çocukların Okulda En Çok Sevdiklerine Göre Dağılımları

Temalar	f
Oyun oynama	34
Oyuncak	26
Boyama/Resim	19
Etkinlik	15
Arkadaş	13
Ders çalışma	10
Evcilik merkezi	5
Öğretmen	4
Yemek yemeyi	4
Hayvanlar	3
Ödev yapma	2
Diğer: Çantaları, hikâye okuma, oyuncak günü, çizgi film, serbest kıyafet giyme, sandalyeleri, kukla yapma, sınıf, doğum günü, yap-boz, parkta oynamak, arkadaşları ile yiyecek paylaşmak.	12

Tablo 7.7.'de, çocukların okulda en çok oyun oynamayı (f: 34), oyuncakları (f: 26), boyama/resim yapmayı (f: 19), etkinlikleri (f: 15) ve arkadaşlarını (f: 13) sevdikleri görülmektedir. Nitekim araştırmaya katılan çocukların oyun çağında olması, oyuncaklarında çocuğa oyun oynama fırsatı vermesi çocukların neden en çok oyun oynamayı ve oyuncakları sevdiklerini açıklar niteliktedir. Örneğin Ç86/K: "Doktorcu. Doktorcu oluyoruz. Sonra muayene ediyoruz kalbimizi." demiştir. Bazı çocuklar, okulun sosyal yönünü sevmişlerdir. Örneğin Ç23/K: "Arkadaşlarımla oynamayı." demiştir.

Okulda en çok ders yapmayı sevdiğini ifade eden çocuklar boyama, resim gibi sanat etkinlikleri ile sayıları öğrenme, çizgi çizme gibi kitap üzerinden yapılan okuma yazmaya hazırlık çalışmaları vb. ders olarak ifade etmişlerdir. Örneğin Ç67/K: “*Ders yapmayı, sayı öğrenmeyi. Hımmm! Sayıları öğrenmek için, çizmek için veya kitap olarak, çizgi olarak.*” demiştir. Çocuklardan beşi öğrenme merkezlerinden evcilik merkezinde oynamayı sevdiğini ifade etmişlerdir. Fakat çocukların sınıftaki evcilik merkezi dışında başka bir merkezden bahsetmedikleri görülmektedir. Benzer şekilde, Aksoy ve Baran’ın (2010) 60–72 aylık çocukların okula ilişkin algılarını resim yoluyla incelediği araştırmada, çocuklardan “okul ortamında kendini en mutlu hissettiği” mekânı çizmeleri istenmiştir. Çocukların diğer merkezlere göre daha yüksek oranda evcilik merkezini resmetmelerinin, evcilik merkezin çoğunlukla çocuklar tarafından ulaşılabilir ve kullanılabilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bulgu, bazı çocukların neden en çok evcilik merkezini sevdiğini açıklamaktadır. Bazı çocuklar için okulda en çok sevdiğileri öğretmenleridir. Örneğin Ç14/K: “*Okulda Z... Öğretmenimi seviyorum.*” demiştir. Oktay (2000)’ e göre bir okul öncesi öğretmenin sadece mesleki yeterliliğinin olması yetmez, aynı zamanda kişisel bazı özelliklere de sahip olması gerekir. Böylelikle çocukları seven, anlayan, güvenilir, sabırlı, önyargılarından arınmış, hoş görülü, aileleri ile iyi ilişkiler kuran öğretmenler, çocukların okula yönelik olumlu algılar geliştirmesine katkı sağlayabilir.

Tablo 7.8. Çocukların Okulda En Çok Sevdiklerinin Okul Türüne Göre Dağılımları

Temalar	Anasınıfı (f)	Anaokulu (f)
Oyun oynama	19	15
Oyuncak	12	14
Etkinlik	11	4
Boyama/resim	9	10
Arkadaş	7	6
Ders çalışma	7	3
Evcilik merkezi	2	3
Öğretmen	2	2
Yemek yeme	3	1
Hayvanlar	1	2
Ödev yapma	2	-
Diğer	5	7

Tablo 7.8. incelendiğinde, ana sınıflarındaki çocuklarla anaokullarındaki çocukların birbirine benzer şekilde, en çok oyun oynama, oyuncak, boyama/resim sevdiğileri görülmektedir. Sadece ana sınıflarından iki çocuk ödev yapmayı çok sevdiğini belirtmişlerdir. Bu bulgulara göre, çocukların okulda en çok sevdiğileri okul türü açısından benzer sonuçlar ifade etmiştir.

Tablo 7.9. Çocukların Okulda En Çok Sevdiklerinin Cinsiyete Göre Dağılımları

Temalar	K (f)	E (f)
Oyun oynama	14	20
Oyuncak	11	15
Boyama/resim	10	9
Etkinlik	10	5
Arkadaş	7	6
Ders çalışma	5	5
Evcilik merkezi	5	-
Öğretmen	3	1
Yemek yeme	1	3
Hayvanlar	3	-
Ödev yapma	2	-
Diğer	4	8

Tablo 7.9. incelendiğinde, erkekler ve kızlar birbirine benzer şekilde okulda en çok oyun oynamayı, oyuncak, boyama/resim, arkadaş ve ders çalışmayı sevdiğini ifade etmişlerdir. Kızlar erkeklerden farklı olarak daha çok etkinlik sevdiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca sadece bazı kızlar evcilik merkezini,

hayvanları ve ödev yapmayı sevdiğini belirtmişlerdir. Bu bulguya benzer şekilde Özdemir (2014) okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5–6 yaş grubu çocukların serbest zaman etkinliklerindeki oyun alanı, oyuncak ve materyal seçimleri ile oynadıkları oyun türünü belirlemek amacıyla, bağımsız anaokuluna devam eden 5–6 yaş grubundaki 7 kız, 8 erkek toplam 15 çocuk ve iki okul öncesi öğretmeni ile yaptığı araştırmada kız çocuklarının zamanlarının büyük bölümünü evcilik ve sanat köşesinde, erkek çocukların da zamanlarının büyük bir kısmını blok ve sanat köşesinde geçirdikleri sonucuna ulaşmıştır. Buna göre, bu araştırmada çocukların okulda en çok sevdiğileri daha çok benzer sonuçlar ifade etmiştir.

Tablo 7.10. Çocukların okulda sevmedikleri olma durumuna göre dağılımları

Okulda sevmediği şeyler olma durumu	n	%
Var	54	46,2
Yok	63	53,8
Toplam	117	100

Tablo 7.10. incelendiğinde, araştırmaya katılan çocuklardan %46,2'sinin okulda sevmediği bir şey/bir şeyler olduğu, %53,8'inin ise okulda sevmediği bir şey/bir şeyler olmadığı görülmektedir.

Tablo 7.11. Çocukların okulda sevmediklerinin dağılımları

Temalar	f
Arkadaşlar	12
Yemek yeme/bazı yiyecekler	4
Bloklar/legolar/tahta oyuncaklar	4
Ders/ödev	4
Silahçılık oyunu	3
Kitaplar	4
Koşmaca	2
Oyun hamuru	2
Oyuncak araba	2
Diğer (Kötü oyuncakları, Boyaları, Barby oyuncakları, Canlı bebek, Boş oturmak, Kutu süt resmini, Dans etmek, Boyama, Kırık oyuncaklar, Mutfak oyuncakları, Saat, Çizgileri birleştirme, Sınıftaki oyuncakların saklanması, El yıkama, Yap-boz resmini, Sevmediği hayvanla ilgili etkinlikleri, Yap-boz yapamama)	17

Tablo 7.11.'de çocukların "Okulda neyi/neleri sevmiyorsun?" sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde; en çok çocuklar okulda arkadaşları ile yaşadıkları problemlerden ötürü bazı arkadaşlarını sevmemektedirler. Örneğin Ç72/E: "O da A... (erkek arkadaşının ismini söyledi). O beni rahatsız ediyor. Vuruyor, dövüyor." demiştir. Bazı çocukların bloklar/legolar/tahta oyuncakları sevmeme nedenleri, oyuncakların oyun işlevi dışında şiddete yönelik davranışlarda kullanılmasından kaynaklanmaktadır. Örneğin Ç98/E: "Sevmediğim şeyler şunlar (diyerek sınıfındaki legoları ve renkli tahta blokları gösterdi). Yani şunlar, kare şeyler, şunlarda takılmalı şeyler. Çünkü bazıları kafasına sopa diye yapıyorlar şunlardan. Şunlardan kule yapıyorlar. Sonra düşürüyorlar." demiştir. Bazı çocuklar okulda ders ve ödev sevmemektedirler. Örneğin Ç105/K: "Var, o da derse girmemek. Derse girmek istemiyorum. Çünkü çok sıkılıyorum. Hep oturuyoruz ya! Birazcık da ayakta kalalım. Etkinlik yapmak eğlenceli, bi de masada oturarak sohbet yapmayı seviyorum." demiştir. Bu bulguya göre;

sürekli oturularak yapılan, içine hareket katılmayan, çocuğun ilgisine, yaşına ve gelişimsel düzeyine uygun olmayan etkinlikler çocukların okulu sıkıcı, zor bir yer olarak görmelerine sebep olabilmektedir. Tek bir çocuk tarafından verilen cevaplar diğer teması altında ele alınmıştır. Bu çocuklardan boş oturmayı sevmediğini söyleyen Ç45/E: “*Tek resim yapmayı boş boş oturmak. Çünkü canım sıkılıyor. Evde de zaten hiç annem beni dışarıya göndermiyor.*” diyerek hareket ihtiyacını ifade etmiştir. Gösterilerde dans etmek istemediğini ifade eden Ç63/K: “*O da neydi? Dans etmek. Ama yine de yapıyorum. Öğretmenim yaptırıyor.*” demiştir. Kırık oyuncakları sevmediğini ifade eden Ç69/E: “*Arabayı. İşte şunları (arabanın kırılmış tekerleklerini gösterdi)*” demiş ve sınıfındaki bazı oyuncakların kötü durumda olduğunu ifade etmiştir.

Tablo 7.12. Çocukların Sevmediklerinin Okul Türlerine Göre Dağılımları

Temalar	Anasınıfı (f)	Anaokulu (f)
Arkadaşlar	2	10
Yemek yeme/bazı yiyecekler	1	3
Bloklar/legolar/tahta oyuncaklar	3	1
Ders/ödev	1	3
Silahçılık oyunu	3	-
Kitaplar	2	2
Koşmaca	1	1
Oyun hamuru	2	-
Oyuncak araba	1	1
Diğer	7	11

Tablo 7.12.’de anaokuluna giden çocukların ana sınıflarına giden çocuklardan farklı olarak en çok arkadaşlarla ilgili problemlerden dolayı bazı arkadaşlarını sevmedikleri görülmektedir. Bunun dışında, çocukların sevmedikleri okul türü açısından birbirine benzer sonuçlar ifade etmiştir.

Tablo 7.13. Çocukların Sevmediklerinin Cinsiyete Göre Dağılımları

Temalar	K (f)	E (f)
Arkadaşlar	5	7
Yemek yeme/bazı yiyecekler	1	3
Bloklar/legolar/tahta oyuncaklar	1	1
Ders/ödev	2	2
Silahçılık oyunu	-	3
Kitaplar	3	1
Koşmaca	2	-
Oyun hamuru	1	1
Oyuncak araba	2	-
Diğer	9	9

Tablo 7.13.’de kızların ve erkeklerin birbirine benzer şekilde okulda en çok aralarında yaşadıkları anlaşmazlıklardan dolayı bazı arkadaşlarını sevmedikleri görülmektedir. Sadece bazı erkekler silahçılık oyununu, mutfak ve barby bebek gibi kız oyuncaklarını sevmediklerini ifade etmişlerdir. Bazı kızlar da koşmaca ve oyuncak araba sevmediklerini ifade etmişlerdir. Örneğin erkeklerden biri Ç28/E: “*Barby oynamayı sevmiyorum. Çünkü kız oyuncaklarını sevmiyorum*” demişken, başka bir çocuk Ç74/E: “*Mutfak oyuncaklarını sevmiyorum. Kızlar için çünkü.*” demiştir. Yine kızlardan biri Ç36/K: “*Araba. Çünkü oyuncak araba hiç sevmem*” demiştir. Görülmektedir ki bazı çocukların okulda sevmedikleri şeyler, bazı oyuncaklara ve oyunlara göre cinsiyet açısından farklılık gösterebilmektedir. Bu bulgular, çocukların oyuncak tercihlerinde cinsiyet faktörünün önemli olduğunu gösteren çalışmalarla benzerlik göstermektedir (Aksoy, 1990, Yavuzer, 1995). Buna göre, çocukların okulda sevmedikleri şeyler cinsiyet açısından daha çok birbirine benzer sonuçlar ifade etmiştir.

Tablo 7.14. Çocukların Okulu Neye Benzettiklerine ve Nedenlerine Göre Dağılımları

Temalar	f	Nedeni?
Ev/Kulübe/Yuva	56	Okul yapamıyorum, ev gibi, çatısı benziyor, her tarafı benziyor, kare olduğu için, evde de okulda da içerde olduğumuz için, halıları ve yerleri benziyor, evde büyük, çatısı var ve ev gibi çok kalabalık, evler çok güzel, camları benziyor, çok gerçekçi, okulu sevdiği için, boyası benziyor, büyükler var, eşyaları ve sandalyeleri benziyor, birazcık büyük olduğu için, ışıkları ve dolapları benziyor, sınıflarda çadırlar var, çok arkadaşı olduğu için, oyuncaklar ve boyalar var, evini ve annesini sevdiği için.
Eğlenceli bir şey/yere benzetme (oyun, oyuncak, oyun parkı, lunapark vb.)	12	Okulda oyuncaklar var, sevdiği için, güzel bir şey, çok oyun oynadığı bir yer, çok eğlenceli.
Okulu okula benzetme (sınıf, kreş, ilkokul, taş okul, kendi okulu)	8	Çocukları sevdiği için, oyuncaklar var, oynuyoruz, büyükler için, camlarda kelebekler var, büyüdüğü zaman gidecek, öğretmen var, biz oradayız, masal kitapları var.
Farklı mekâna benzetme (oyuncakçı dükkânı, savaş kulesi, köye, boyamacı, otel, ormana)	6	Pencere, camları, kapısı benziyor, küçücük, oyuncaklar olduğu için, okulda ağaç ve ayı etkinlikleri var, okulda boyalar var, dumanı ve çatısı benzediği için)
İnsana benzetme (kardeş, arkadaş, öğretmen, bebek, çocuk)	6	Çok tatlı olduğu için, oyun oynaması güzel, sevdiği için, çok güzel olduğu için.
Geometrik bir şekle benzetme (küp, dikdörtgen, kare)	5	Okulun şekli benzediği için.
Hayvana benzetme (sincap, kelebek, kuş, fil)	4	Sincabın kuyruğuna benzediği için, kelebekler uçuyor, kanatları var, uçmasını istediği için, sevdiği için)
Güzel bir şeye benzetme	3	Okul güzel olsun diye, öğretmenin başı ağrımasın diye.
Bahçeye benzetme	2	Bahçede çiçek açtığı için, dışarı olursa bahçe olduğu için.
Ders yapmaya benzetme	2	Ders yapmak için
Arabaya benzetme	2	Camları var, sevdiği için
Diğer (Yemek yemeye, büyük bir yere, ezana, çantaya, gökkuşağına, süslü olmaya)	6	Acıktığı için, koşabilmek için, okulu sevdiği için, çantanın içine bakınca Hulk'a (sevdiği çizgi film kahramanına) dönüştüğü için, renkli renkli olduğu için, çocuklar okulu sevsin diye.
Cevap veremeyenler	5	-

Tablo 7.14.'de çocukların "Okulu bir şeye benzetmeni istesem neye benzetirsin? Neden?" sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, çocukların çoğunluğunun okulu ev/kulübe/yuvaya benzettikleri görülmektedir. Örn: Ç29/E: "Hımm! Eve falan benzetebilirim. Çünkü ev gibi aynı. Bizim de böyle ev perdelerimiz oluyor. Sonra çekmeceler, duvarlar, tavan, ışık. Onlar benziyor." demiş, Ç103/K: "Eve. Çünkü evde oturmayı seviyorum, bi de annemi seviyorum." demiştir. Benzer şekilde Nalçacı ve Bektaş'ın (2012) Atatürk Üniversitesi İlköğretim Bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının okula ilişkin sahip olduğu metaforları ortaya çıkarmak amacıyla yaptıkları araştırmada, öğretmen adaylarından "okul... gibidir, çünkü..." ifadesini tamamlamaları istenmiştir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu okulu güven verici bir ortam olan aile/ev/yuvaya benzetmişlerdir. Araştırmadan farklı olarak Döş'ün (2011) Gaziantep'in merkez ilçelerindeki ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan öğretmen, idareci ve müfettişlerinin okulu nasıl algıladıklarını belirlemeye çalıştığı araştırmada, katılımcılar okulu eve benzetip benzetmedikleri konusunda, "fikrim yok" düzeyinde görüş bildirmişler, okulun ev kadar huzur veren bir ortam olmadığı konusunda kararsız kalmışlardır. Buna göre, çocuklar genellikle olumlu benzetimlerde bulunmuşlardır. Çok nadir de olsa bazı çocukların okulu fiziksel

özelliği açısından küçük olması ve okulun öğelerinden olan öğretmenin kişisel özelliği yönünden olumsuz olarak algılamışlardır. Örneğin Ç82/E: “*Köye benziyor. Çünkü küçücük.*” demiştir.

Tablo 7.15. Çocukların Okulu Neye Benzettiklerinin Okul Türüne Göre Dağılımları

Temalar	Anasınıfı (f)	Anaokulu (f)
Ev/Kulübe/Yuva	28	28
Eğlenceli bir şey/yere benzetme	8	4
Okulu okula benzetme	4	4
Farklı mekâna benzetme	1	5
İnsana benzetme	5	1
Geometrik bir şekle benzetme	2	3
Hayvana benzetme	-	4
Güzel bir şeye benzetme	2	1
Bahçeye benzetme	1	1
Arabaya benzetme	1	1
Ders yapmaya benzetme	1	1
Diğer	3	3
Cevap veremeyenler	5	-

Tablo 7.15’de her iki okul türüne devam eden çocuklarında okulu en çok ev/kulübe/(f: 28) benzettikleri görülmektedir. Sadece anaokulundaki çocuklar okulu hayvana benzetmişlerdir. Bu durum çocukların anaokullarındaki hayvanlarla ilgili yaşantılarından kaynaklanmış olabilir. Araştırmanın yapıldığı ana sınıfları ile anaokullarının fiziksel özellikleri (iç ve dış mekân) farklı olmasına rağmen çalışma grubundaki tüm çocuklar genel olarak okulla ilgili olumlu benzetimlerde bulunmuşlardır. Sonuç olarak, çocukların okulu benzetmeleri okul türü açısından daha çok benzer sonuçlar ifade etmiştir.

Tablo 7.16. Çocukların Okulu Neye Benzettiklerinin Cinsiyete Göre Dağılımları

Temalar	K (f)	E (f)
Ev/Kulübe/Yuva	30	26
Farklı mekâna benzetme	2	4
Okulu okula benzetme	5	3
Eğlenceli bir şey/yere benzetme	8	4
İnsana benzetme	3	3
Geometrik bir şekle benzetme	3	2
Hayvana benzetme	2	2
Güzel bir şeye benzetme	-	3
Bahçeye benzetme	1	1
Arabaya benzetme	-	2
Ders yapmaya benzetme	1	1
Diğer:	2	4
Cevap veremeyenler	5	-

Tablo 7.16’da kızlar ve erkekler birbirine benzer şekilde okulu en çok ev/kulübe/yuvaya benzetmişlerdir. Sadece erkekler okulu güzel bir şeye ve arabaya benzetmişlerdir. Erkek çocuklardan biri Ç8/E “*Güzel. Çünkü öğretmenin başı ağrımam*” demiş, okulu güzel bir şeye benzetmesine rağmen nedenini açıkladığında benzetmesini olumsuzla çevirmiştir. Yine başka bir erkek çocuk okulu büyük bir şeye benzetmesine rağmen Ç24/E: “*Büyük. Çünkü koşabilmek için. Ama küçük biraz koşamıyoruz.*” demiş, okulla ilgili olumsuz bir görüşte bulunmuştur. Sadece kızlardan beş çocuk okulu bir şeye benzetmemişlerdir. Böylece bazı erkekler okulla ilgili olumsuz benzetimlerde bulunurken, kızların tümü okulla ilgili olumlu benzetimlerde bulunmuşlardır. Benzer şekilde Aptekar (1981) 105 birinci sınıf ve beşinci sınıf öğrencisinin okul algılarını belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada, araştırmaya katılan çocukların okul algılarında, okulu olumlu değerlendirmelerinde, okulu sevip sevmemelerinde sınıf hayatının günlük psikolojisinin etkili olduğu ve kızların erkeklere göre daha olumlu değerlendirmelerde bulunduğu sonucuna ulaşmıştır. Buna göre, çocukların okulu benzetmeleri cinsiyet açısından daha çok benzer sonuçlar ifade etmiştir.

Tablo 7.17. Çocukların Çocuklar İçin Nasıl Okullar Yapmak İstediklerine ve Nedenlerine Göre Dağılımları

Temalar	f	Nedeni
Güzel bir okul	28	Çocuklar beğensin diye, çocukların canı sıkılmasın diye, okulunu sevdiği için, çocukların eğlenmesi için, arkadaşlarının sevmesi için, öyle istediği için, sinemaya gitmek için, güzel olması ve okula gelen insanlar olduğu için, çocuklar daha iyi oynasın diye, arkadaşları onu sevsin diye, çocukların dikkatini çeksin diye.
Büyük/kocaman/ katlı okul	26	Çok çocuk olacak, ders yapmaları ve bütün çocuklar için, çocuklar çok fazla olduğu için, çok çocuk girsin diye, herkes sığması için, kalın olunca yıkılmaz, okul çok kocaman, çocuklar bütün sandalyelere otursun diye, daha büyük çocukların gelmesi için, oyuncakları koymak için, her tarafı dolaşmaları için, okulu çok sevdiği için, çocuklara bir şey göstermek için, böyle seviyorum, öyle olmasını istediği için, yabancıların girmemesi için, güzel olması için.
Böyle bir okul (Kendi okulu gibi)	14	Öyle istediği için, sevdiği ve öğretmeni tanıdığı için, çocuklar okula gitsin diye, büyük sevdiği için, bilmeyenlere öğretmek için.
Pembe/mor okul	6	Güzel olması için, kardeşi sevsin diye, sevdiği renkler olduğu için.
Öğreten okul	5	Arkadaşları mutlu olsun diye, çocuklar evde öğrenemez diye, okullar çok güzeldir, ilk öğrenmek için, okula başlayıp öğrenmek için.
Oyuncaklı okul	5	Oynamak için, okul çok güzel olması için, çocuklar sevsin.
Ev gibi okul	5	Öyle istediği için, evde oyuncaklar olduğu için, uykusu gelip yatmak istediği için.
Eğlenceli okul	5	İstediği için, çocuklar eğlensin diye, çocuklar gülerdi.
Gökkuşluğu gibi bir okul	4	Sevdiği için, renkli olması için.
Kare okul	3	Öyle istediği için.
Düz ev/okul	3	Düz ev yapabildiği için, okullar düz olduğu için.
Diğer: (Üçgen bir okul	13	(Okullar üçgen olur.
Dikdörtgen bir okul	-	-
Ayrı bir okul	-	Kelebekleri sevdiği için.
Kelebekli okul	-	Tatlı olması için.
Üstü fındıklı okul	-	Erkekler sevsin diye.
İçi havuzlu, dışarısı ağaçlı okul	-	Korku filmlerini sevdiği için.
Korku okulu	-	-
İyi bir okul	-	Balerin sevdiği için.
Balerin okulu	-	Bahçesi, teneffüsü ve kantini olduğu için.
Eski okulu gibi bir okul	-	Onların parası bitmemesi için
Ücretsiz okul	-	Arkadaşlarının sevmesi ve hoşuna gittiği için.
Üzerinde pervaneler ve Survior çiçeği olan bir okul	-	Çocuklar isterlerse öyle yaparım.)
Kuş okul)	-	-
Cevap veremeyenler	3	-

Tablo 7.17.'de çocukların "Sen çocuklar için bir okul yapmak istesen nasıl bir okul yapmak isterdin? Anlatır mısın?" sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde; çocukların büyük bir kısmının çocuklar için güzel bir okul (28) ve büyük bir okul (26) yapmak istedikleri görülmektedir. Örneğin Ç45/E: "Güzel bir okul yapardım. Dışarıya güzel şeyler yapardım. İçeriye kırılmamış arabalar, kırılmamış tahtalar, güzel güzel tamircilik yerleri. Dışarıya da araç yapardım. Dışarıya kaydırak yapardım. Park yapardım. Çocukların canı sıkılmasın diye." demiş, Ç1/E: "Beş katlı yapardım. Çünkü çok çocuk olacak." demiştir. Bu durum, okul öncesi eğitim kurumlarının iç ve dış mekânındaki oyuncak ve oyun alanı ile ilgili eksiklikleri de düşündürmektedir ki araştırmanın yapıldığı anasınıflarının hiçbirinde kendine ait bir park ya da oyun alanı bulunmaması bulguları destekler niteliktedir. Sağlık Bakanlığı oyuncakların tasarımı, yapımı, dağıtımı, piyasada gözetimi ve denetimi amacıyla oyuncaklar hakkında yayınladığı

yönetmeliğe göre; oyuncakların üzerinde Avrupa Birliği tarafından belirlenmiş standartlara uygun olduğunu gösteren “CE” uygunluk işaretinin, Türk Standartları Enstitüsü tarafından TSE onaylı olduğunu gösteren “TSE” uygunluk işaretinin bulunması, yine hangi yaş aralığına uygun olduğunu belirten uyarının bulunması, oyuncakların sağlam, dayanıklı, kullanışlı olması, tehlikeli maddeler içermemesi ve güvenlik önlemleri düşünülerek yapılmış olması gerektiği şartlar arasında yer almaktadır (<http://www.resmigazete.gov.tr>). Karaküçük (2008) Sivas ilinde 15 okul öncesi kurumunun var olan fiziksel/mekânsal koşullarının, çocukların gelişimsel özelliklerine ve literatüre uygun olup olmadığını araştırmıştır. Araştırmada okul öncesi eğitim kurumlarının fiziksel/mekânsal özellikler (fiziksel koşullar, oyun odası-oyuncak, bahçe vb.) açısından bir standardın olmadığı, bu yüzden çocukların okulunu sevmelerinde ve estetik gelişimleri açısından etkili olan fiziki öğelere gereken önemin verilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Öyle ki bir okul öncesi kurumunun iç ve dış mekânlarının okul öncesi çocukların güvenle ve rahatça hareket edebileceği büyüklükte, etkinliklerin rahat ve kolay yapılabileceği, bireysel ve grup çalışmalarına olanak veren, estetik olarak hoş ve zevkli bir şekilde düzenlenmelidir (Oktay, 2000).

Tablo 7.18. Çocukların Çocuklar İçin Nasıl Bir Okul Yapmak İstediklerinin Okul Türüne Göre Dağılımları

Temalar	Anasınıfı (f)	Anaokulu (f)
Güzel bir okul	14	14
Büyük/kocaman/katlı okul	14	12
Böyle bir okul (kendi okulu gibi)	8	6
Pembe/mor okul	3	3
Öğreten okul	2	3
Oyuncaklı okul	5	-
Ev gibi okul	2	3
Eğlenceli okul	-	5
Gökkuşuğu gibi bir okul	-	4
Kare okul	3	-
Düz ev/okul	3	-
Diğer	6	7
Cevap veremeyenler	2	1

Tablo 7.18. incelendiğinde, her iki okul türüne devam eden çocuklar, en çok güzel bir okul (f: 14, f: 14), büyük/kocaman/katlı okul (f: 14, f: 12) ve kendi okulu gibi okul (f: 8, f: 6) yapmak istediklerini belirtmişlerdir. Bu bulgulara göre, özellikle kendi okulu gibi okul yapmak isteyen bazı çocukların kendi okullarını sevdikleri söylenebilir. Sadece ana sınıfına giden bazı çocuklar oyuncaklı okul, kare okul ve düz ev/okul; yine sadece anaokullarına giden çocuklardan eğlenceli okul ve gökkuşuğu gibi okul yapmak istemektedirler. Ayrıca sadece tek çocuk tarafından verilen cevaplar diğer teması altında ele alınmıştır. Buna göre, çocukların yapmak istedikleri okullar, okul türü açısından daha çok benzer sonuçlar ifade etmiştir.

Tablo 7.19. Çocukların Çocuklar İçin Nasıl Bir Okul Yapmak İstediklerinin Cinsiyete Göre Dağılımları

Temalar	K (f)	E (f)
Güzel bir okul	17	11
Büyük/kocaman/katlı okul	5	21
Böyle bir okul (kendi okulu gibi)	9	5
Pembe/mor okul	6	-
Öğreten okul	3	2
Oyuncaklı okul	2	3
Ev gibi okul	3	2
Eğlenceli okul	4	1
Gökkuşuğu gibi bir okul	2	2
Kare okul	1	2
Düz ev/okul	1	2
Diğer	10	3
Cevap veremeyenler	1	2

Tablo 7.19. incelendiğinde, hem kızlar hem de erkekler güzel bir okul (f: 17, f: 11) ve kendi okulu gibi (f: 9, f: 5) bir okul yapmak istemişlerdir. Erkekler kızlardan farklı olarak daha çok büyük/kocaman/katlı okul yapmak istemişlerdir. Sadece kızlar pembe/mor okul yapmak istemişlerdir. Kızların yapmak

istedikleri okullarda öncelikleri okulun güzel olması olurken, erkeklerin öncelikleri okulun büyük olması olmuştur. Bu durum kızların okulda güzellik ve estetiğe ilgilerinden ya da önem vermelerinden; erkeklerinde hareketli yapılarından dolayı büyük mekânlara ihtiyaç duymalarından kaynaklanıyor olabilir. Kızlar erkeklerden daha çok olmakla birlikte hem kızlar hem de erkekler diğer teması altında farklı okullar yapmak istediklerini de ifade etmişlerdir. Bu çocuklardan Ç111/K: “*Balerin okulu. Çünkü seviyorum.*” demiş, başka bir çocuk Ç38/K: “*Hımmm! Böyle para vermicekler falan. Böyle bedava gircekler. Çünkü onların parası bitmesin diye.*” demiş, Ç43/E: “*İçerisi komple havuz olurdu. Dışarı da ağaç olurdu komple. Pencereyi açtım mı, ağaçları sulardı T... (erkek arkadaşının ismini söyledi). Çünkü çok sevinirlerdi. Erkeklerin okulu olurdu.*” demiştir. Sonuç olarak, çocukların yapmak istedikleri okullar cinsiyet açısından daha çok benzer sonuçlar ifade etmiştir.

Tablo 7.20. Çocukların Okulun İçinde Olmasını İstediklerinin Dağılımları

Çocukların okulun içinde olmasını istedikleri	f
Oyuncaklar	90
Eşyalar	60
Kırtasiye malzemeleri	55
Etkinlikler	32
Teknolojik eşyalar	9
Spor Alanı	6
Çizgi film/perdesi	5
Sınıftaki gibi şeyler	3
Her şey	3
İnsan	3
Hediye/sürpriz	3
Park	2
Hayvan	1
Cevap veremeyen	1

Tablo 7.20.’de çocukların “Okulun içinde çocuklar için neler olurdu?” sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, en çok oyuncaklar (90), eşyalar (60), kırtasiye malzemeleri (55), etkinlikler (32) istedikleri görülmektedir. Çocukların okulun içinde istediklerinin genellikle oyuncak, eşyalar gibi gözle görülür elle tutulur somut şeyler olduğu ve sevgi, saygı, ilgi, güler yüz gibi soyut şeyler istemedikleri görülmektedir. Çocukların öncelikli olarak okulun içinde en çok gördükleri ve deneyimledikleri oyuncakları, eşyaları, kırtasiye malzemeleri ve etkinlikleri istedikleri; en az ise kendi okullarının içinde var olan ya da olmayan, deneyimledikleri, kullanma olanağı buldukları ya da bulamadıkları teknolojik eşyalar, hediye/sürpriz ve hayvanlar ile spor alanı ve park gibi alanların olmasını istedikleri söylenebilir. Benzer şekilde Aksoy (2010) 60–72 aylık çocukların okula ilişkin algılarını resimler yoluyla incelediği araştırmasında, çocukların öncelikli olarak ya okul ortamında bildikleri, deneyimledikleri ve bunun sonucunda sevmiş olduğu mekânları çizdikleri ya da deneme ve kullanma olanağı bulamadıkları, bu yüzden de eksikliğini hissettikleri ve merak ettikleri mekânları çizdikleri sonucuna ulaşmıştır.

Çocukların çoğunluğu okulun içinde en çok öncelikli olarak top, bebek, araba, oyuncak telefon, bloklar, yap-boz, tahta oyuncaklar, legolar, müzik aletleri, mutfak robot, uçak, cd oyuncaklar ve balon gibi oyuncakların olmasını istemişlerdir. Ç7/E: “*İu..Oyuncaklar. İu kitaplar, kuklalar. İu arabalar, İu boyamalar, pastel boya, sulu boya, kuru kalem. Yemek yeme. Çizgi film izleme.*” demiş, başka bir çocuk Ç18/K: “*Bloklar olurdu, arabalar olurdu. Yemekleri koyardım, hani yemek tabakları oluyor ya onlara.*” demiştir. Bu yaş grubu çocukların hayal gücünü geliştiren bebekler, evcilik setleri, doktorculuk setleri, marangozluk aletleri, kuklalar, temizlik ve mutfak setleri, bahçe aletleri, hayvan setleri, dükkânlar çocukların en sevdiği oyuncaklar arasındadır (Wehrfritz, 1996; akt. Yıldız ve Şener, 2003); diğer taraftan uçak, araba gibi her türlü taşıt araçları ve bunlarla oynanan oyunlar da ilgilerini çeker (Tezel Şahin, 1993).

Çocuklar ikinci sırada okulun içinde oyuncakların yanı sıra masa, sandalye, dolap, tahta, askılık, perde, ayna, telefon, takvim, saat, kitaplık, halı, minder, çiçek ve süs gibi eşyalar ile okulda desenli duvarların olmasını istemişlerdir. Örneğin Ç32/K: “*Mesela mutfak, kızlar için mutfak bir şey, erkekler için araba yeri, Bir de dolaplar olurdu, çantalarını koyması için, onların montlarını koyması için içeriye. Ondan sonra dim! dim! oyun.*” demiş, Ç89/K: “*Oyuncaklar olurdu. Onlara göre masa olurdu, sandalye.*” demiştir. Bulgulara göre, okul öncesi eğitim kurumlarının ortamlarının hem çocuğun ilgisini çekecek

şekilde estetik özelliklerinin olması hem de çocuğu kendi evinde gibi rahat ve güvende hissettirecek şekilde ev eşyaları ile donatılması; ayrıca masa, sandalye, vestiyer gibi eşyaların çocuğun fiziksel özelliklerine uygun boyutlarda olması, onun okula uyumu, okulu sevmesi, eğitimi ve okulu olumlu bir yer olarak algılaması açısından son derece önemlidir (Demiriz ve diğerleri, 2003; Uysal, 2006; Tok, 2016).

Tablo 7.21. Çocukların Okulun İçinde Olmasını İstediklerinin Okul Türüne Göre Dağılımları

Çocukların okulun içinde olmasını istedikleri	Anasınıfı (f)	Anaokulu (f)
Oyuncaklar	45	45
Eşyalar	33	27
Kırtasiye malzemeleri	24	31
Etkinlikler	18	14
Teknolojik eşyalar	5	4
Spor alanı	1	6
Çizgi film/perdesi	2	3
Sınıfındaki gibi şeyler	-	3
Her şey	2	1
İnsan	2	1
Hediye/sürpriz	-	3
Park/	-	2
Hayvan	-	1
Cevap veremeyen	1	-

Tablo 7.21. incelendiğinde, hem ana sınıfına giden çocukların hem de anaokuluna çocukların okulun içinde olmasını istedikleri öncelikli olarak okul ortamında bildikleri, deneyimledikleri oyuncaklar, eşyalar, kırtasiye malzemeleri, etkinlikler ve teknolojik eşyalardır. Anaokullarına giden çocuklar ana sınıflarına giden çocuklardan farklı olarak okulun içinde daha çok spor alanı olmasını istemişlerdir. Sadece anaokuluna giden çocuklar okulun içinde park, sınıfındaki gibi şeyler, hediye/sürpriz ve hayvan olmasını istemişlerdir. Buna göre, çocukların okulun içinde olmasını istedikleri şeyler okul türü açısından daha çok benzer sonuçlar ifade etmiştir.

Tablo 7.22. Çocukların Okulun İçinde Olmasını İstediklerinin Cinsiyete Göre Dağılımları

Çocukların okulun içinde olmasını istedikleri	K (f)	E (f)
Oyuncaklar	48	42
Eşyalar	31	29
Kırtasiye malzemeleri	28	27
Etkinlikler	23	8
Teknolojik eşyalar	2	7
Spor alanı	1	6
Çizgi film/perdesi	1	4
Sınıfındaki şeyler gibi	-	3
Her şey	2	1
İnsan	1	2
Hediye/sürpriz	1	2
Park/	1	1
Hayvan	1	-
Cevap veremeyen	-	1

Tablo 7.22. incelendiğinde, kızlar ve erkekler birbirine benzer şekilde okulun içinde en çok oyuncaklar, eşyalar ve kırtasiye malzemelerinin olmasını istemişlerdir. Sadece kız çocuklardan biri okulun içinde hayvan olmasını istemiştir. Yine sadece erkeklerden üç çocuk okulun içinde sınıfındaki şeyler gibi şeyler olmasını istemiş; bir erkek çocuk ise bu soruya cevap verememiştir. Çocukların okulun içinde olmasını istedikleri şeyler cinsiyete göre daha çok benzer sonuçlar ifade etmiştir.

Tablo 7.23. Çocukların Okul Bahçesinde Olmasını İstediklerinin Dağılımları

Çocukların okul bahçesinde olmasını istedikleri	f
Park	42
Oyuncaklar	27
Kaydırak	24
Bitkiler	23
Salıncak	23
Oyunlar	21
Basketbol sahası/potası	10
Futbol sahası	10
Tahterevalli	10
Hayvanlar	7
Bahçe	5
Oyun alanı	5
Tırmanma merdiveni	4
Spor aletleri	3
Oturma yerleri	3
Çadır	2
Kule	2
Diğer:	12
Kulübe, çöp kutusu, kantin, boks şeyi, balerin, trambolin, bahçe duvarına resimler, taşlar, bahçıvan, market, yüzme havuzu, heykeller	
Cevap veremeyen	1

Tablo 7.23.'de çocukların "Okulun bahçesinde çocuklar için neler olurdu?" sorusuna verdikleri cevaplar incelendiğinde, en çok kaydırak, salıncak, tahterevalli, tırmanma merdiveni, trambolin gibi çeşitli oyuncaklar ile yüzme, yarış gibi çeşitli sporların yapılabileceği park istedikleri görülmektedir. Örneğin; Ç38/K: "Park olurdu. Zıplatan tahta, zıplatan şey, sonra kaydırak, salıncak, tahterevalli, merdivenler, değişik değişik merdivenler dört beş tane." demiş, Ç79/E: "Bi tane çocukların oynayabileceği büyük bir park, parkta kaydırak, bizim parktaki gibi olur anca. Hani şu ip, örümcek ağları gibi şeyler falan var. Bi de havuz olur. Havuzda yüzcekler oynayacaklar, bi de yarış, yani en hızlı yüzen falan." demiştir. Özgüner ve Şahin (2009), Isparta kent merkezindeki çocuk oyun alanlarının mevcut durumu ve çocukların bu alanlara karşı davranış biçimlerini incelemek amacıyla, 39 oyun alanını gözlemlemiş ve 6-12 yaş grubundan 71 çocukla anket yapmıştır. Araştırma sonucunda çocukların genellikle salıncak (%35), kaydırak (%31), tahterevalli (%14) ve atlıkarıncada (%7) oynadıklarını gözlemlemiştir. Yapılan ankette salıncak (f:46) ve kaydırak (f:32) çocukların oyun alanında en çok sevdiği şeyler arasında ilk sırada bulunmuştur. Bununla birlikte çocuklar oyun alanlarında en çok havuz (f:14), futbol sahası (f:13), tahterevalli (f:12), dönme dolap (f:10) ve salıncak (f:9) ve basket potası (f:6) bulunmasını istemişlerdir. Buna göre, hem okul öncesindeki 48-71 aylık çocukların okul bahçelerinde, hem de 6-12 yaş gruplarından çocukların oyun alanlarında, en çok tercih ettikleri oyun aletleri benzerlik göstermektedir. Ayrıca bazı çocukların okul bahçesinde kaydırak (24), salıncak (23) ve bitkileri (23) istediklerini ifade etmeleri de neden en çok park istediklerini açıklar niteliktedir. Çocuklar ikinci sırada okulun bahçesinde çocuklar için top, bebek, araba vb. ya da cam gibi farklı malzemelerden yapılmış misket, cam oyuncaklar gibi çeşitli oyuncakların olmasını istediklerini ifade etmişlerdir. Bu yaş çocukları açık havadan ve bedensel hareket yapmaktan hoşlandıkları için bisiklet, top, ip vb. oyuncaklarla oynamaktan çok hoşlanırlar (Tezel Şahin, 1993, Yavuzer, 2012). Örneğin Ç13/K: "Onların oynaması için top koyardım, oyuncak getirirdim erkekler için. Sonra kızlara bebek getirirdim." demiş, Ç104/K: "Top oynarlardı. Bir de camdan oyuncaklar. Çocuklar oynasın diye. Küçük çocuklar için camdan oyuncaklar dikkatsiz olabilir, ama büyük çocuklar için camlı oyuncakla oynayabilir." demiştir.

Tablo 7.24. Çocukların Okul Bahçesinde Olmasını İstediklerinin Okul Türüne Göre Dağılımları

Çocukların okul bahçesinde olmasını istedikleri	Anasınıfı (f)	Anaokulu (f)
Park	12	30
Oyuncaklar	25	3
Kaydırak	7	18
Bitkiler	14	9
Salıncak	8	15
Oyunlar	20	1
Basketbol sahası/potası	7	3
Futbol sahası	5	5
Tahterevalli	4	6
Hayvanlar	2	5
Bahçe	4	1
Oyun alanı	5	-
Tırmanma merdiveni	-	3
Spor aletleri	-	3
Oturma yerleri	1	2
Çadır	2	-
Kule	1	1
Diğer	8	4
Cevap veremeyen	1	-

Tablo 7.24. incelendiğinde, ana sınıfına giden çocuklar yapmak istedikleri okulun bahçesinde en çok oyuncaklar (f: 25), oyunlar (f: 20) ve bitkiler (f: 14) olmasını istemişken; anaokuluna giden çocuklar park (f: 30), kaydırak (f: 18) ve salıncak (f: 15) istemişlerdir. Sadece ana sınıfına giden bazı çocuklar okul bahçesinde oyun alanı ve çadır olmasını istemişken; sadece anaokuluna giden bazı çocuklar okul bahçesinde tırmanma merdiveni ve spor aletleri istemişlerdir.

Araştırma yapılan dört ilköğretim okulundaki ana sınıflarının kendilerine ait bir bahçesi ve klasik oyun araçlarının olduğu bir oyun parkı yoktur. Dolayısıyla ana sınıfı çocukları ilköğretim öğrencileri ile birlikte aynı bahçede araçlı-araçsız oyunlar ve oyuncaklarla oynamaktadırlar. Bu okulların bahçe zemini beton yapıda olup ve bahçe etrafı sıralı ağaçlarla kaplı, ama genel anlamda bitkisel yönden fakir bir görünümündedir. Bu yüzden anasınıfına giden çocuklar yapmak istedikleri okulun bahçesinde en çok oyunlar, oyuncaklar ve bitkiler olmasını istemiş olabilirler. Bununla birlikte araştırmanın yapıldığı 3 anaokulunun ikisinin büyük ve birinin küçük kendine ait bir bahçesi olup hepsinde birbirine benzer klasik oyun araçlarının olduğu oyun parkı bulunmaktadır. Anaokullarının bahçelerinde çim, beton ve toprak zeminli alanlar ile oturma yerleri vardır. Sadece bir anaokulunda bazı evcil hayvanlar, barınakları ve bahçıvan bulunmaktadır. Okullarının bahçesinde park bulunmasından dolayı anaokuluna giden çocuklar da daha çok park, kaydırak ve salıncak istemiş olabilirler. Okul bahçesinde park bulunma ya da bulunmama durumuna göre çocukların okul algısında yapmak istedikleri okulla ilgili kendi okullarının bahçesine bağlı bir okul bahçesi algısı oluşmuştur diyebiliriz. Buna göre, çocukların okul bahçesinde olmasını istedikleri şeyler okul türü açısından farklı sonuçlar ifade etmiştir.

Sonuç olarak, araştırmanın yapıldığı ana sınıfları ile anaokullarının dış mekânı karşılaştırıldığında ana sınıflarının dış mekânının son derece eksik ve yetersiz olduğu görülmektedir. Hâlbuki okul öncesi eğitim kurumlarının dış mekânları, çocukları rahatlatıcak ve çevresine duyarlı olmayı sağlayacak şekilde planlanmalı, çocukların sınıf içinde yaptıkları tüm etkinlikleri sınıf dışında da yapabilecekleri bir mekân olmalıdır (Demiriz ve diğerleri, 2003).

Tablo 7.25. Çocukların Okul Bahçesinde Olmasını İstediklerinin Cinsiyete Göre Dağılımları

Çocukların okul bahçesinde olmasını istedikleri	K(f)	E (f)
Park	20	22
Oyuncaklar	15	12
Kaydırak	12	13
Bitkiler	16	7
Salıncak	15	8
Oyunlar	10	11
Basketbol sahası/potası	5	5
Futbol sahası	4	6
Tahterevalli	8	2
Hayvanlar	4	3
Bahçe	3	2
Oyun alanı	4	1
Tırmanma merdiveni	1	2
Spor aletleri	2	1
Oturma yerleri	2	1
Çadır	1	1
Kule	-	2
Diğer	3	9
Cevap veremeyen	1	-

Tablo 7.25. incelendiğinde, hem kızların ve hem de erkeklerin benzer şekilde okulun bahçesinde en çok olmasını istedikleri park (f: 20, f:22), oyuncaklar (f: 15, f: 12), kaydırak (f: 12, f: 13) ve oyunlardır (f: 10, f: 11). Sadece erkeklerden ikisi okul bahçesinde kule istemişlerdir. Kızlardan sadece biri bu soruya cevap verememiştir. Buna göre, kızların ve erkeklerin “Okulun bahçesinde çocuklar için neler olurdu?” sorusuna verdikleri cevaplar cinsiyet açısından daha çok benzer sonuçlar ifade etmiştir.

8. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma okul öncesi eğitim kurumlarındaki 48–71 aylık çocukların okula ilişkin algılarını yarı yapılandırılmış sorulara verdikleri cevaplar yoluyla ortaya koymuştur. Araştırma sonucunda çocukların okulla ilgili görüşleri, okulda neler yaptıkları, okulda en çok sevdikleri şeyler, okulda sevmedikleri, okulu neye benzettikleri ve nasıl bir okul istedikleri, kendi okullarının iç ve dış mekânları ile ilgili pek çok bilgiye ulaşılmıştır.

Çocukların “Okul nedir?” sorusuna verdikleri cevaplar 15 tema altında toplanmıştır. Bu temalar sonucunda çocukların büyük bir kısmının okulu boyama, kesme-yapıştırma gibi etkinliklerin, çizgi çalışmalarının, yazıların, kitap dersinin, sayıların, toplama-çıkarma, şekillerin, Kur’an harflerinin, oyunların, oyuncakla oynamanın, arkadaşlarına zarar vermeme ve iyi davranmanın, güzel oynamanın, masal okumanın, bilmecelelerin, şarkıların, bilgilerin ve her şeyin öğrenildiği bir yer olarak algıladıkları görülmüştür. Bununla birlikte bu etkinliklerden okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları ile değerler eğitimi kapsamında verilen Kur’an eğitiminin de bazı çocuklar tarafından ders yapmak ve çalışmak olarak görüldüğü ortaya çıkmıştır. Diğer yandan bazı çocuklara göre, bir okul öncesi kurumunu diğer okullardan ayıran en önemli fark; oyun, oyuncak ve boyamaların olduğu güzel bir yer olmasıdır, çünkü ders sadece diğer üst kademedeki okullarda vardır. Bazı çocuklarda okulu oyun oynanan, etkinlik yapılan, güzel, iyi, eğlenceli bir yer olarak algılanmışlardır. Yine bazı çocuklar için okul bahçedir, sınıftır, evidir, kreş ya da anaokuludur. Sonuç olarak, bu araştırmaya katılan tüm çocuklar okulla ilgili öğrenmek, ders yapmak/çalışmak, güzel, iyi, eğlenceli, etkinlik, bilgili, ev/ev gibi/yuvamız, okula gitmek, pembe olmak üzere olumlu görüşlerini belirtmişlerdir. Çocukların okulu tanımlamalarının okul türü ve cinsiyet açısından benzerlik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Çocukların “Okulda ne yapıyorsun?” sorusuna verdiği cevaplar sırasıyla oyun oynama, boyama/resim, etkinlik, ders yapma, yemek yeme, ödev, tahtaya resim çizme ve bahçeye çıkma olmak üzere 8 temada toplanmıştır. Bu temalar sonucunda, çocukların okulda yaptıkları etkinliklerin çoğunlukla oyun, sanat ve okuma-yazmaya hazırlık çalışmaları şeklinde etkinliklerle sınırlı olduğu, açık-hava etkinliklerinin çok az yapıldığı ortaya çıkmıştır. Çocukların okulda ne yaptıkları ile ilgili MEB (2013) okul öncesi eğitim programında yer alan Türkçe dili etkinlikleri, müzik etkinlikleri, fen-doğa, drama ve alan

gezilerinden hiç bahsetmemesi ya da çok az bahsetmesi, bu etkinliklerin sınıf içinde ve dışında ya hiç ya da çok az uygulandığını göstermiştir. Çocukların okullarda neler yaptıkları okul türü ve cinsiyet açısından benzer sonuçlar ifade etmiştir.

Çocukların “Okulda en çok neyi/neleri seviyorsun?” sorusuna verdikleri cevaplar incelenmiş; çocukların sırasıyla en çok oyun oynama, oyuncak, boyama/resim, etkinlik ve arkadaş, ders çalışma, evcilik merkezi, öğretmen, yemek yeme, hayvanlar, ödev ve diğer olmak üzere birçok farklı sevdikleri olduğu ortaya konmuştur. Çocuklar “Okulda ne yapıyorsun?” sorusuna “Okulda en çok ne/neleri seviyorsun?” sorusuna benzer şekilde cevaplar vermişlerdir. Başka bir deyişle çocukların okulda en çok sevdikleri, onların okulda geçirmiş oldukları yaşantılarla da benzerlik göstermektedir. Çocukların okulda en çok sevdiklerinin cinsiyet ve okul türü açısından benzerlik gösterdiği bulunmuştur.

Çocukların “Okulda neyi/neleri sevmiyorsun?” sorusuna verdikleri cevaplar sırasıyla arkadaşlar, yemek yeme/bazı yiyecekler, bloklar/legolar/tahta oyuncaklar, ders/ödev, silahçılık oyunu, kitaplar, koşmaca, oyun hamuru, oyuncak araba ve diğer olmak üzere 10 temada toplanmıştır. Bu temalar sonucunda çocukların okulda genellikle şiddete meyilli arkadaşlarını, birbirlerine zarar verici şekilde oynanan blok/lego/tahta oyuncakları, silahçılık oyunu ve sınıf düzenini bozan, huzursuz eden koşmaca gibi oyunları sevmedikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Bazı çocukların ise bazı oyuncakları kız oyuncakları (bebek gibi) ve erkek oyuncakları (araba gibi) diye ayırt ederek sevmedikleri (hatta kutu süt üstündeki kız erkek resminden dolayı kutu sütü) ve cinsiyetçi tutum sergiledikleri görülmüştür. Çocukların okulda sevmediklerinin okul türü ve cinsiyet açısından benzerlik gösterdiği ortaya konmuştur.

Çocukların “Okulu bir şeye benzetmeni istesem neye benzetirsin? Neden?” sorusuna verdikleri cevaplara bakıldığında, okulu sırasıyla ev/kulübe/kuş, oyun, oyuncak, okul, köy, otel, insan, geometrik şekil, hayvan, bahçe, ders yapmak, araba, yemek yeme, ezan, gökkuşağı gibi çeşitli mekânlara, etkinliklere, somut nesnelere, canlılara ve doğa olaylarına benzetmişlerdir. Çocukların yarıya yakınının (f:56) okulu ev gibi korunaklı, huzur ve güven veren, aile gibi ilgi ve şefkat veren, arkadaşlık ortamının da olduğu sıcak bir yer olarak algılamaları okulun onların yaşamında önemli bir yere sahip olduğunu göstermiştir. Çocukların okulu genellikle olumlu algılandığı sonucu ortaya çıkmıştır. Fakat az sayıda da olsa çocukların okul algısına öğretmenin kişisel özelliğinin (sabırsız, hoşgörülü olamama gibi) ve okulun fiziksel büyüklüğünün (iç ve dış mekânın küçük olması) olumsuz yönde etki edebileceği de bulunmuştur. Çocukların okulu benzettiklerinin okul türü ve cinsiyet açısından benzerlik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Çocukların “Sen olsan çocuklar için nasıl bir okul yapardın? Neden?” sorusuna verdikleri cevaplar güzel bir okul, büyük/kocaman/katlı bir okul, kendi okulu gibi bir okul, pembe/mor okul, öğreten okul, oyuncaklı okul, ev gibi okul, eğlenceli okul, gökkuşağı gibi okul, kare okul, düz ev/okul ve diğer olmak üzere 12 temada toplanmıştır. Bu temalar sonucunda, çocukların büyük kısmının güzel bir okul ve büyük/kocaman/katlı okul yapmak istedikleri ortaya çıkmıştır. Kendi okulları gibi okul yapmak isteyen çocukların nedenlerine bakıldığında kendi okullarını sevdikleri anlaşılmaktadır. Çocukların hayallerindeki okullarda onların ilgilerinin, ihtiyaçlarının, geçmiş okul yaşantılarının, kendi okul deneyimlerinin etkili olduğu söylenebilir. Buna karşın, kızlar yapmak istedikleri okulun güzelliğine, erkekler okulun büyüklüğüne önem vermişlerdir. Çocukların hayallerindeki okulların okul türü ve cinsiyet açısından benzerlik gösterdiği ortaya çıkmıştır.

Çocuklar yapmak istedikleri okulun içinde sırasıyla oyuncaklar, eşyalar, kırtasiye malzemeleri, etkinlikler, teknolojik eşyalar, spor alanı, çizgi film, sınıfındaki gibi şeyler, her şey, insan, hediye/sürpriz ve hayvan olmasını istemişlerdir. Çocukların büyük kısmı okulun içinde oyuncaklar olmasını istemişlerdir. Böylece çocuklar okul öncesi kurumlarda oyuncağın önemini dile getirmişlerdir. Okulda her şey olmasını isteyen çocukların ifadelerinden okul öncesi kurumlarında oyuncak ve materyal eksiklikleri olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Bir okul öncesi kurumunda çocuklar için en önemli öğrenme ve eğlence aracı olan oyuncakların eksik olması düşündürücüdür. Çocukların okulun içinde olmasını istediklerinin okul türü ve cinsiyet açısından benzerlikler gösterdiği ortaya konmuştur.

Çocuklar yapmak istedikleri okulun bahçesinde sırasıyla park, oyuncaklar, kaydırak, bitkiler, salıncak, oyunlar, basketbol potası, futbol sahası, tahterevallı, hayvanlar, bahçe, tırmanma merdiveni, spor aletleri, oturma yerleri, çadır, kule, kulübe, çöp kutusu, kantin, boks aleti, balerin, trambolin, bahçe duvarına resimler, taşlar, bahçıvan, market, yüzme havuzu, heykeller olmasını istediklerini ifade etmişlerdir. Çocukların büyük bir kısmı okulun bahçesinde park olmasını istemişlerdir. Çocukların

hayallerindeki okulun bahçesinde olmasını istediklerinin kendi okullarının bahçesine, park bulunma ya da bulunmama durumuna göre okul türü açısından farklı sonuçlar ifade ettiği, fakat cinsiyet açısından benzer sonuçlar ifade ettiği görülmüştür.

Bu araştırma sonuçlarına göre; eğer okul, çocuğun ilgisini çekici, hoş, sevilen, eğlenceli oyuncaklar ve etkinlikler vb. donatılır, onun oyun ve hareket ihtiyaçlarını karşılayan, gelişimlerini destekleyen, estetik, güzel, eğlenceli, büyük mekânlara (park, oyun parkı, spor salonu gibi) sahip olursa, çocuk okula seyerek gelir ve okulu yaşamının daha kolay bir parçası haline getirebilir. Bunun için, iç ve dış mekânları ile nitelik ve nicelik açısından bir bütün oluşturan okul öncesi kurumlarının yapılması konusunda çalışmalar yapılabilir.

Bu araştırmanın çalışma grubunu devlete bağlı anasınıfı ve bağımsız anaokullarına devam eden 48–71 aylık çocuklar oluşturmuş ve onların görüşleri alınmıştır. İleriki araştırmalarda özel anaokullarına devam eden çocukların görüşlerinin alındığı araştırmalar yapılabilir. Bunun yanı sıra resim çizdirme, gözlem vb. farklı veri toplama tekniklerinden faydalanılabilir. Ayrıca yapılacak araştırmalarda çocukların okulun öğelerinden olan sınıf, bahçe, öğretmen ve müdür kavramlarına yönelik algısının ortaya çıkarılması amaçlanabilir, bu yönde veri toplanabilir. Böylece çocukların okula yönelik algısını inceleyen farklı araştırmaların alan yazına ve eğitimcilere katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- ADA, Ş. ve KÜÇÜKALİ, R. (2011). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi* (2. Baskı) Ankara: Anı Yayıncılık.
- AKKAYA, E. (2012). *Ortaöğretim Öğrenci ve Öğretmenlerinin Okul ve İdeal Okul Algılarının Metafor Yoluyla Analizi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı, Ankara.
- AKSOY, C. (1990). *3-6 Yaş Arası Çocukların Oyuncak Tercihlerinde Cinsiyet Faktörünün Etkisinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı, Ankara.
- AKSOY, P. Ve BARAN, G. (2010). *60–72 Aylık Çocukların Okula İlişkin Algılarının Resim Yoluyla İncelenmesi*. International Conference on New Trends in Education in Their Implications, Antalya-Türkiye.
- APTEKAR, L. (1981). Sociological and Psychological Factors of Mexican American High School Students' Perception of School. *Education*, 102 (1), 16–26.
- AYDIN, O. (2005). Okul Öncesi Dönem Çocuğunun Gelişim Özellikleri. Sevinç, M. (Ed.), *Erken Çocuklukta Gelişim ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar* (132-141). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- BİLGİÇ, S. ve SARI, M. (2010). İlköğretim Öğrencilerinin Okul Yaşam Kalitesi ve Empatik Sınıf Atmosferi Algıları. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 9 (17), 1–19.
- BİLGİN, H. (2010). Okul Öncesi Eğitimde Aile İle İletişim ve Ailelere Rehberlik. Balat, G. U. (Ed.), *Okul Öncesi Eğitime Giriş* (207-221) (1. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- BÜLBÜL, T. (2014). *Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okullarına ve Mesleki Eğitime Yönelik Görüşleri*. Yüksek Lisans tezi, Kocaeli Üniversitesi; Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması Ve Ekonomisi Bilim Dalı, Kocaeli.
- BÜLBÜL, T. ve TOKER GÖKÇE, A. (2015). Meslek Lisesi Öğrencilerinin Metaforik Okul Algısı: İşlevselci Bir Yaklaşım. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16 (2), 273-291.
- CERİT, Y. (2006). Öğrenci, Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Kavramıyla İlgili Metaforlara İlişkin Görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6 (3), 669–699.
- ÇAĞDAŞ, A. ve ŞAHİN SEÇER, Z. (2004). *Mutlu ve Sağlıklı Yarınlar İçin Anne Baba Eğitimi* (2. Baskı). Konya: Eğitim Kitabevi Yayınları.

- ÇALIK, E. (2008). *İlköğretim Öğrencilerinin İyimserlik Düzeylerinin ve Okula İlişkin Algularının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi; Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bilim Dalı, Ankara.
- DEMİR, C. E. (2007). Metaphors as A Reflection of Middle School Students' Perceptions of School: A Cross-Cultural Analysis. *Educational Research and Evaluation*, 13 (2), 89-107, DOI: 10.1080/13803610701204099
- DEMİRİZ, S., KARADAĞ, A. ve ULUTAŞ, İ. (2003). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Eğitim Ortamı ve Donanım*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- DÖŞ, İ. (2011). *Okul Paydaşlarının Metaforlar Yardımıyla Okul Örgütlerini Algılama Biçimlerinin Değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- HOFMAN, R.H., ADRIAN HOFMAN, W.H. and GULDEMOND, H. (2001). Social Context Effects on Pupils' Perception of School. *Learning and Instruction*, 11 (3), 171–194, DOI: 10.1016/S0959-4752(00)00016-5
- INBAR, D. E. (1996). The Free Educational Prison: Metaphors and Images. *Educational Research*, 38 (1), 77-92. ERIC No: EJ521111
- KARAKÜÇÜK, S. A. (2008). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Fiziksel/Mekânsal Koşulların İncelenmesi: Sivas İli Örneği, *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32 (2), 307–320.
- KOÇAK, C. (2013). Metaphorical Perceptions of Teacher Candidates towards the School Concept: Lotus Flower Model. *Mevlana International Journal of Education*, 3 (4), 43–56.
- KOSTELNİK, M. J., SODERMAN, A. K., WHIREN, A. P., and MICHELLE, R. L. (2014). *Developmentally Appropriate Curriculum: Best Practices in Early Childhood Education* (Sixth Edition). 18 Aralık 2017 tarihinde <https://www.pearsonhighered.com/assets/samplechapter/0/1/3/3/0133830977.pdf> sitesinden alınmıştır.
- LEVİNE, P.M. (2005). Metaphors and Images of Classrooms. *Kappa Delta Pi Record*, 41(4), 172-175, DOI: 10.1080/00228958.2005.10532066 23 Ağustos 2017 tarihinde <http://www.tandfonline.com> sitesinden alınmıştır.
- MAHLİOS, M. and MAXSON, M. (1998). Metaphors as Structures for Elementary and Secondary Preservice Teachers' Thinking. *International Journal of Educational Research*, 29, 227–240.
- MEB (2013). *Okul Öncesi Eğitim Programı*. Ankara: Milli Eğitim Yayınevi 06 Nisan 2016 tarihinde <http://tegm.meb.gov.tr/> sitesinden alınmıştır.
- NALÇACI, A ve BEKTAŞ, F. (2012). Öğretmen Adaylarının Okul Kavramına İlişkin Algıları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (1), 239-258.
- OKTAY, A. (2000). *Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem*. (2. Baskı). İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- OKTAY, A. (2014). Okul Öncesi Dönem (3-6 Yaş). Yavuzer, H. (Ed.), *Ana Baba Okulu* (43-55) (19. Baskı). Ankara: Remzi Kitabevi.
- OYUNCAKLAR HAKKINDA YÖNETMELİK, 28 Aralık 2017 tarihinde <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2002/05/20020517.htm> sitesinden alınmıştır.
- ÖZDEMİR, M. ve KALAYCI, H. (2013). Okul Bağlılığı ve Metaforik Okul Algısı Üzerine Bir İnceleme: Çankırı İli Örneği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13 (4), 2125–2137.
- ÖZDEMİR, S. (2014). 5–6 Yaş Grubu Çocukların Serbest Zaman Etkinliklerindeki Oyun ve Oyuncak Tercihlerinin İncelenmesi, *Journal of Educational Sciences*, 1–15.
- ÖZGÜNER, H. ve ŞAHİN, C. (2009). Isparta Kent Merkezindeki Çocuk Oyun Alanlarının Mevcut Durumu ve Çocukların Bu Alanlara Karşı Davranış Biçimleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 1, 129–143.

- SABAN, A. (2008). Okula İlişkin Metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55, 459–496.
- SAMUELSSON, I.P. and CARLSSON, M.A. (2008). The Playing Learning Child: Towards a Pedagogy of Early Childhood. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 52 (6), 623–641. DOI: 10.1080/00313830802497265 9 Haziran 2016 tarihinde <http://www.tandfonline.com/loi/csje20> sitesinden alınmıştır.
- TAŞTAN, N. (2013). Examination of High School Students' Metaphoric School Perceptions in Terms of Various Variables: Some Evidence from Turkey. *Educational Research and Reviews*, 8 (20), 1948–1954, DOI: 10.5897/ERR2013.1621
- TEMEL, F., KANDIR, A., ERDEMİR, N., ÇİFTÇİBAŞI, H. K. (2003). *Okul Öncesi Eğitimde Proje Yaklaşımı ve Program Örnekleri*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- TEZEL ŞAHİN, F. (1993). *Üç -Altı Yaş Grubu Çocuklarının Anne Babalarının Çocuk Oyun ve Oyuncakları Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- TOK, E. (2010). Okul Öncesi Eğitimde Eğitim Ortamları. Balat, G. U. (Ed.), *Okul Öncesi Eğitime Giriş*, (1. Baskı) (143–159). Ankara: Pegem Akademi.
- TÜRKMEN, A. (2014). *Öğrenci Algularına Göre Mutlu Okulun İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Zirve Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- UYSAL, F. (2006). *Okul Öncesi Çocuk Eğitim Merkezlerinde İç ve Dış Mekan Organizasyonlarının Eğitim Yaklaşımları Çerçevesinde İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Bölümü, Ankara.
- ÜSTÜNOĞLU, Ü. (1989). Okul Öncesi Eğitim Döneminde Eğitim Kurumlarının Önemi ve Yararları. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (1–2), 157–164.
- YAVUZER, H. (2012). *Çocuk Psikolojisi* (35. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- YILDIRIM, H. ve ŞİMŞEK, A. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- YILDIZ, A. (2012). İlköğretim Birinci Kademe Öğrencilerinde “Okul” Kavramına İlişkin Nitel Bir Analiz. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12 (2), 609–626
- YILDIZ, Ü. ve ŞENER, T. (2003). *Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık Eğitim ve Yaratıcı Etkinliklerde Kullanmak İçin Materyal Hazırlama*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- ZİEMAN, G. L. and BENSON, G. P. (1981). School Perception of Truant Adolescent Girls. *Behavioral Disorders*, 6 (4).